

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้องนางสาวหรือนางสายสมร โชคภิรมย์วงศ์ ผู้ร้อง เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ คดีหมายเลขดำที่ ๑๘๓๖/๒๕๕๓ ฐานเบิกเงินเกินบัญชีและบังคับจำนอง โดยโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ จำเลยได้มาขอเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน เลขที่ ๐๐๗-๑-๐๓๕๕๔-๒ กับโจทก์ ต่อมาวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ จำเลยได้มาทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีจากบัญชีกระแสรายวัน ในวงเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท มีกำหนดเวลา ๑๒ เดือน ตกลงเสียดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕.๕๐ ต่อปี และให้โจทก์ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยได้ แต่ไม่สูงเกินที่กฎหมายกำหนด และให้คิดดอกเบี้ยทบต้น ได้ตามประเพณีของธนาคาร เมื่อครบกำหนดตามอายุสัญญา ๑๒ เดือนแล้ว หากมีการเบิกเงินเกินบัญชี ตกลงให้มีการต่อสัญญาใหม่ไปอีกคราวละ ๖ เดือน ต่อมาจำเลยได้มาขอแก้ไขสัญญาเบิกเงินเกินบัญชี ๕ ครั้ง โดยเพิ่มวงเงินและต่ออายุสัญญากำหนดเวลา ๑๒ เดือน นับแต่วันทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม โดยให้เงื่อนไขและข้อตกลงเป็นไปตามสัญญาเดิม คือ ครั้งที่หนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ขอเพิ่มวงเงินจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ครั้งที่สอง วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ขอเพิ่มวงเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ครั้งที่สาม วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๒ ขอเพิ่มวงเงินจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท ครั้งที่สี่ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ขอเพิ่มวงเงินจำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท และครั้งที่ห้า วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๔ ได้ขอเพิ่มวงเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นวงเงินเบิกเงินเกินบัญชีทั้งสิ้น ที่ขอเพิ่มวงเงินทั้งหมดจำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาและเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของจำเลยแก่โจทก์ จำเลยได้นำสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารโจทก์

มาให้ไว้แก่โจทก์และยินยอมให้โจทก์มีอำนาจเบิกถอนเงินฝากดังกล่าวเพื่อชำระหนี้ของจำเลย ที่มีต่อโจทก์ได้ และจำเลยได้จดทะเบียนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๘๖๔๕ ตำบลบางแคเหนือ (บางเขื่อนขันธ์ฝั่งใต้) อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นเงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาได้ขี้นวงเงินจำนองอีกจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นวงเงินจำนองทั้งสิ้น ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี เมื่อจำเลยได้ทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกับโจทก์ได้เดินสะพัดทางบัญชี ตลอดมา แต่ภายหลังได้ปล่อยให้หนี้ตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีค้างชำระอยู่เป็นจำนวนมาก จนเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ โจทก์ได้ทำการหักบัญชีเงินฝากประจำเลขที่ ๐๐๗-๓-๐๐๕๓๘-๒ จำนวน ๑,๕๓๘,๘๗๕.๕๕ บาท มาหักชำระหนี้ คงเหลือยอดหนี้เป็นเงิน ๔,๗๐๘,๑๐๐.๖๔ บาท ต่อมาได้มีการเบิกจ่ายเงินครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๒ โจทก์ไม่ประสงค์ให้จำเลยเดินสะพัดทางบัญชีอีก และได้มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้พร้อมบอกเลิกสัญญาและบอกกล่าวบังคับจำนอง โจทก์ได้ คิดหักทอนบัญชีครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ ปรากฏว่า จำเลยเป็นหนี้โจทก์จำนวน ๕,๖๑๐,๐๕๐.๕๘ บาท และโจทก์คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ จนถึงวันฟ้องเป็นจำนวน ๓๒,๒๗๗.๐๑ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๕,๖๔๒,๓๒๗.๕๙ บาท ขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้แก่โจทก์จำนวน ๕,๖๔๒,๓๒๗.๕๙ บาท ของต้นเงิน ๕,๖๑๐,๐๕๐.๕๘ บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจำเลยจะชำระหนี้ให้แก่โจทก์จนเสร็จสิ้น หากจำเลยไม่ชำระหนี้แก่โจทก์ ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๘๖๔๕ ตำบลบางแคเหนือ (บางเขื่อนขันธ์ฝั่งใต้) อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาด นำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์หากไม่พอ ชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่โจทก์จนครบถ้วน

จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การ ตลอดจนได้สละข้อต่อสู้ตามคำให้การบางส่วนคงคิดใจ ให้การเพียงว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะวิกฤตเศรษฐกิจเป็นเหตุสุดวิสัย ทำให้จำเลยหลุดพ้นจากการชำระหนี้ และจำเลยไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด ดอกเบี้ยที่โจทก์คิดตกเป็นโมฆะและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะโจทก์ไม่มีอำนาจประกาศอัตราดอกเบี้ยได้เอง จำเลยไม่ได้ค้างชำระหนี้ตามฟ้อง จำเลยไม่เคยได้รับการติดต่อทวงถามให้ชำระหนี้จากโจทก์ขอให้ยกฟ้อง

ระหว่างพิจารณา บริษัทบริหารสินทรัพย์ เพชรบุรี จำกัด ได้ยื่นคำร้องขอสวมสิทธิเป็น คู่ความแทนโจทก์ ต่อมาบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยยื่นคำร้องขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ ศาลอนุญาต

จำเลยยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๕๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จำเลยอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๕๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น รูปคดียังไม่มีปัญหาที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี ส่วนการที่จำเลยได้แย้งว่า คำฟ้องและคำขอบังคับให้ศาลพิพากษาตามฟ้องการพิจารณาพิพากษาคดี และการบังคับคดีของโจทก์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นกรณีที่จำเลยกล่าวอ้างถึงการกระทำของโจทก์ การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาในชั้นศาล และการบังคับคดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิใช่ การได้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีกรณีที่ศาลจะต้องส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และศาลแพ่งกรุงเทพใต้ มีคำสั่งให้ยกคำร้องของจำเลย ตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาล ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

ต่อมาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๒๒๑๔/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๖ พิจารณาให้จำเลยชำระเงินจำนวน ๕,๖๑๐,๐๕๐.๕๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากจำเลยไม่ชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๘๖๔๕ ตำบลบางแคเหนือ (บางเข็กหนัง ฝั่งใต้) อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้โจทก์ หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ จนครบถ้วน

จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ยกคำร้อง ขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า กรณีเป็นการอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาซึ่งจำเลยมิได้คัดค้านคำสั่งไว้ จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ (๒) และจำเลยไม่นำค่าธรรมเนียมใช้แทนมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ จึงไม่รับอุทธรณ์ จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งว่า คำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นกรณีสั่งยกคำร้องเพราะไม่มีกรณีที่ศาลจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ จึงมีใช้กรณีสั่งไม่รับคำให้การอันจะถือว่าเป็นคำสั่งไม่รับคำคู่ความ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘ จึงเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาก่อนที่ศาลชั้นต้น จะมีคำพิพากษาชี้ขาดคดีคดี ต้องห้ามอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวในระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ (๑) เมื่อจำเลยไม่ได้แย้งคำสั่งนั้นไว้ในระหว่างพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๖ (๒) จำเลยจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ คำสั่งศาลชั้นต้นชอบแล้ว ใ้ยกคำร้อง

จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นไม่รับฎีกา เนื่องจากศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยืนตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์ของจำเลย คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ โดยโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่งในส่วนที่ว่า “คำสั่งยืนตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๓๒ ใช้บังคับไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเป็นประเด็นที่ศาลยกขึ้นตัดสิทธิในการฎีกา จำเลยจึงขอให้ศาลฎีกาสั่งคำร้องของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนี้ จึงเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ดังนั้น จึงขอให้รอการวินิจฉัยมีคำสั่งคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งปัญหาที่จำเลยโต้แย้งผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมไปตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๒๕ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๒๓๓ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา ๒๖๒ ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น

ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วย ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนเก้าคน ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ และให้เลือกเป็นรายคดี

อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง เมื่อคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ให้ศาลส่งคำร้องเช่นว่านั้นไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้าพร้อมด้วยคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลชั้นต้นและฟ้องอุทธรณ์ ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบ ให้มีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้อง แล้วมีคำสั่งยืนตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด แล้วส่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่าน

เมื่อได้อ่านคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้รับอุทธรณ์แล้ว ให้ศาลชั้นต้นส่งสำเนาอุทธรณ์แก่จำเลยอุทธรณ์และภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่จำเลยอุทธรณ์ยื่นคำแก้อุทธรณ์ หรือนับแต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓๗ สำหรับการยื่นคำแก้อุทธรณ์ได้สิ้นสุดลง ให้ศาลส่งคำแก้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์หรือแจ้งให้ทราบว่ามีคำแก้อุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้รับคำแก้อุทธรณ์หรือแจ้งความเช่นว่าแล้วให้นำคดีลงสารบบความของศาลอุทธรณ์โดยพลัน

ประเด็นการวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไป มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ส่วนมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วย

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ซึ่งกระทำได้เท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยให้มีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ฯลฯ จะกระทำมิได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ บัญญัติว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับศาลยุติธรรมซึ่งเป็นการจัดระเบียบ และโครงสร้างในการใช้อำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่งมี ๓ ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณารับอุทธรณ์คำสั่งของศาลอุทธรณ์ เมื่อคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ ให้ศาลส่งคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้าพร้อมด้วยคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลชั้นต้นและฟ้องอุทธรณ์ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้ว ย่อมมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๒ ประการ คือ มีคำสั่งยื่นตามคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์แล้วแต่รูปคดี คำสั่งของศาลอุทธรณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการยื่นตามคำสั่งปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น หรือคำสั่งให้รับอุทธรณ์ย่อมเป็นที่สุดตาม มาตรา ๒๓๖ คู่ความจะฎีกาไม่ได้ทั้งสองกรณี แม้จะพิจารณาว่า คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ตาม มาตรา ๒๓๖ นั้น ย่อมเป็นคำสั่งไม่รับคำคู่ความตาม มาตรา ๒๒๗ คู่ความจึงชอบที่จะอุทธรณ์ได้ เพราะ มาตรา ๒๒๗ มิให้ถือว่าเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา แต่เนื่องจาก มาตรา ๒๒๗ และ มาตรา ๒๒๘ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยคำสั่งระหว่างพิจารณาโดยทั่วไป ส่วน มาตรา ๒๓๖ เป็นบทบัญญัติโดยเฉพาะว่าด้วยผลของการมีคำสั่งของศาลอุทธรณ์ กรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่งประการใด คำสั่งนั้นย่อมถึงที่สุดตาม มาตรา ๒๓๖ จะนำบทบัญญัติ มาตรา ๒๒๗ มาตรา ๒๒๘ มาใช้บังคับไม่ได้

นอกจากนี้การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา และมีข้อยกเว้นกรณีที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งกฎหมายอื่นในความหมายนี้ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๔ ที่บัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแรงงานให้อุทธรณ์ได้เฉพาะในข้อกฎหมายไปยังศาลฎีกา เป็นต้น ซึ่งกรณีนี้การพิจารณาคดีแรงงานมีเพียงสองชั้นศาลเท่านั้น คือ ศาลแรงงาน ซึ่งเป็นศาลชั้นต้น และศาลฎีกา ไม่มีศาลอุทธรณ์ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ จึงมิใช่กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลยุติธรรม เพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็วอันเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริง และการที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำสั่งศาลอุทธรณ์ที่ยืนตามคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด ก็เป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะไม่ให้อุทธรณ์คำสั่งที่ศาลชั้นต้นได้ตรวจแล้วมีคำสั่งปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วยกับคำสั่งของศาลชั้นต้นนั้นขึ้นมาพิจารณาในศาลฎีกาอีก หรือแม้ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นฟ้องด้วยกับศาลชั้นต้น และมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก็เป็นที่สุด ก็เพื่อให้การดำเนินกระบวนการทางยุติธรรมเป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรมต่อคู่กรณีและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดต่อหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยหรือล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม และมีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นจะกระทบสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพ ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับคู่ความในคดี

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ